

Stockholms läns hembygdsförbund

Sabbatsbergsvägen 6
113 61 Stockholm
www.hembygd.se/stockholm

Stockholm 20170920

Stadsbyggnadskontoret
Registraturen
Box 8314
104 20 Stockholm

Stockholms läns hembygdsförbunds synpunkter på Ny översiktsplan för Stockholm stad (utställningsförslag, Dnr 2015-10143)

Stockholms läns hembygdsförbund som representerar 122 hembygdsföreningar inom Stockholms län och stad har tagit del av den nya översiktsplanen för Stockholm stad och ger här följande synpunkter. Hembygdsförbundets styrelse har behandlat svaret 20170919.

Utöver huvuddokumentet har vi tagit del av Riksintressebilagan och Konsekvensbeskrivningen. Planen är i många delar bra men det mycket omfattande och ibland svårtillgängliga materialet gör det svårt att se de bärande idéerna. För en bredare medborgardialog är det angeläget att kommande planer är kortare och tydligare.

I den fortsatta texten använder vi förkortningen ÖP för Översiktsplanen.

Tillväxt

Vi tycker att lägesbeskrivningen ger en överdrivet positiv bild av Stockholms styrkor och tillväxt. ÖP bör ha en mer problematiserande beskrivning av tillväxten och ha en beredskap även för sämre konjunkturen.

Kulturmiljö

ÖP visar i många avseenden goda intentioner till ett bättre stadsbyggande men vi tycker att praktiken inte alltid följer de goda intentionerna. Staden bör ta ett större och tydligare planeringsansvar inte minst då det gäller **kulturmiljöfrågorna**.

Vi anser att Riksintressena tydligare måste ses som en resurs i utvecklingen av staden och att väl hanterade Riksintressen berikar staden och dess attraktivitet. Vi delar WSP:s Konsekvensanalys av Kulturmiljön (Avsnitt 7:3, sid. 31-32 i Konsekvensanalys-bilagan

”Det finns dock en risk för att målen i första hand tolkas som ett stadsbyggande med estetiska, funktionella och sociala förtecken. Historiska tidsdjup och bevarande av befintliga kulturhistoriska värden poängteras inte lika starkt.”

/.../

”Förtätningen kan dock få konsekvenser för kulturmiljön då ursprungliga stadsplanekvaliteter med bebyggelse i samspel med natur försvinner. Det är positivt att planen slår fast att förändring, förnyelse och förtätning ska göras utifrån kunskap om stadens stadsbyggnadskaraktärer. Konstaterandet att stadsbyggandet kräver kunskap om såväl kulturhistoriska som estetiska och sociala aspekter är bra, men konkretiseras inte i planeringsinriktningarna.”

(vår kursiv)

Rivning och nybyggnation tär på resurserna

Stadsbyggnadsmålet **En klimatsmart och tålig stad** (ÖP sid. 26-27) bör kompletteras med följande: Allt byggande kräver resurser. Inte minst vid rivning och nybyggnation. Att renovera och återanvända befintliga byggnader är i sig att spara på resurserna.

Denna aspekt har vi inte hittat någonstans i ÖP. (Vad vi kan se finns den inte heller med i WSP:s i övrigt utmärkta konsekvensanalys). Frågan är uppmärksammas i Riksantikvarieämbetets skrift *Räkna med kulturarvet - Kulturarvets bidrag till en hållbar samhällsutveckling* (RAÅ 2017 sid. 21 under rubriken Återbruk minskar klimatpåverkan (se: www.raa.se/kulturarvet/hallbar-samhallsutveckling/rakna-med-kulturarvet/)).

Ur ett resurshushållningsperspektiv bör i *allt* planarbete alltid renovering i stället för rivning och nybyggnation prövas.

Innerstaden - skala, höjd och stadssilhuett

Den kanske viktigaste frågan för byggandet i innerstaden är att ta hänsyn till stadens skala framför allt då det gäller höjderna. På sid. 134 i ÖP står, angående Norrmalm, att ett av de gemensamma karaktärsdragen är den enhetliga höjdskalet och på sid. 17 i Riksintressebilagan står:

”Malmarnas enhetliga höjdskala har till stora delar bevarats och är ett av stadens värdefulla karaktärsdrag. I det moderna City har ett antal byggnader höjts vilket inneburit att den rådande skalan successivt har förändrats, speciellt under det senaste decenniet.”

Vi anser att innerstadens skala som tidigare till stora delar styrts av ett antal märkesbyggnader (kyrkor och enstaka solitära höga byggnader) bör vara vägledande även framöver. Det generella mönstret med att bygga på fastigheter i innerstaden med flera våningar är vi ytterst tveksamma till. Låt centrala staden bibehålla sin skala. Förtättningsmöjligheter finns på andra sätt! Vissa enstaka högre byggnader kan vara rimligt både i innerstaden och stadens förorter men måste prövas från fall till fall.

Vi vill här hänvisa till den utmärkta illustrationen och texten på sid. 59 i Cityplanen som tydligt visar på problematiken: ”Om nya byggnader som skymmer bakomliggande områden uppförs minskar möjligheten att avläsa stadens geografi och topografi”.

Kunskapsunderlag kulturmiljö och stadsbyggnad

Samarbetet mellan Stadsbyggnadskontoret och Stadsmuseet behöver utvecklas. Ett första steg att förbättra kunskapsunderlaget är att Stadsmuseet ges resurser att ta fram en heltäckande inventering, värdering och klassificering av stadens bebyggelse. Ett förbättrat kunskapsunderlag om kulturhistoria/kulturmiljö ger också förutsättningar för en smidigare handläggning av planer och bygglov.

En sammanhängande stad?

Vi delar inte helt detta synsätt. Är det verkligen bra att det blir en sammanhängande stadsbygd? Visst måste sambanden framför allt i ytterstaden stärkas. Men här måste hänsyn tas till behoven av rekreation och grönområden. Parker, grönområden och natur har en central roll för Stockholms välbefinnande. Grönområden kan och bör utvecklas som *länkar* mellan stadsdelarna.

Här kommer givetvis en utvecklad trafikplanering in med goda tvärförbindelser och utvecklade park-, cykel- och gångstråk. Nya trafiktekniska lösningar kan också bli en tillgång då staden länkas samman. Då förortsstadsdelarna länkas samman och ny bebyggelse tillkommer är det av största vikt att de olika förorternas historia och karaktär tas tillvara.

Slutord

För framtiden anser vi att det är av största vikt att dialogen med olika intressenter, medborgare och föreningsliv stärks.

Utvecklade kunskapsunderlag, främst då det gäller stadens historia och kulturmiljö, ger förutsättningar för smidigare stadsplanarbete som tar tillvara stadens värden och attraktivitet.

För Stockholms Läns Hembygdsförbund

Klas Lundkvist
Styrelseledamot